

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(2)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(9)
สารบัญตาราง.....	(12)
สารบัญภาพประกอบ.....	(13)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	6
3 ประวัติความเป็นมางานดอกไม้ บายศรี และสลักผักผลไม้	
ในสมัยสุโขทัยถึงรัตนโกสินทร์ ตอนกลาง.....	12
สมัยก่อนรัตนโกสินทร์.....	12
สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1-3).....	33
สมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง (สมัยรัชกาลที่ 4-7).....	76
4 การวิเคราะห์งานดอกไม้ บายศรี และสลักผักผลไม้.....	116
แนวคิดจักรวาลแบบไตรภูมิ.....	117
วิเคราะห์ งานบายศรี ดอกไม้ และสลักผักผลไม้.....	124

บทที่	หน้า
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	183
สรุปผลการวิจัย	184
ข้อเสนอแนะ	226
ภาคผนวก	
ก วิพากษ์หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร	228
ข ประวัติผู้เชี่ยวชาญพิเศษ.....	256
ค แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ	264
บรรณานุกรม.....	269
ประวัติผู้เขียน	276

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 สรุปรงานดอกไม้ บายศรี และสลักฝักผลไม้ในสมัยสุโขทัย.....	187
2 สรุปรงานดอกไม้ บายศรี และสลักฝักผลไม้ในสมัยอยุธยา.....	191
3 สรุปรงานดอกไม้ บายศรี และสลักฝักผลไม้ ในสมัยธนบุรี.....	194
4 สรุปรงานดอกไม้สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น.....	196
5 สรุปรงานบายศรี สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น.....	203
6 สรุปรงานและสลักฝักผลไม้สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น.....	206
7 สรุปรงานดอกไม้สมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง.....	209
8 สรุปรงานบายศรีสมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง.....	216
9 สรุปรงานและสลักฝักผลไม้ สมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลาง.....	218
10 วิทยาคัญหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร.....	230

สารบัญภาพประกอบ

ภาพ		หน้า
1	ลักษณะของเฟืองที่ใช้การกรอง.....	16
2	ลักษณะของเฟืองที่ใช้การเย็บ.....	17
3	อุบะสร้อยสนหรืออุบะแตร.....	24
4	พระจิตกาธาน.....	36
5	ระย้าใหญ่.....	38
6	ระย้า.....	39
7	พู่กลิ้ง.....	41
8	บายศรี 3 ชั้น.....	47
9	พระอรหันต์จำนวน 700 องค์.....	49
10	สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี).....	49
11	ฉัตรดอกไม้ 9 ชั้น.....	52
12	โคมหวด.....	52
13	เครื่องแขวนโคมหวดและระย้าใหญ่.....	53
14	อักษกลับเครื่องตามประทีป.....	54
15	มหาเวชสันดรชาดก.....	63
16	เครื่องแขวนขนาดใหญ่.....	78
17	ระย้าเปลงโคมจีน.....	78
18	รูปเขียนบายศรีต้น.....	79
19	พวงหรีด.....	92
20	ดอกไม้ประดับตกแต่งคลุมผ้าไตร.....	95
21	ผ้าห่อบายศรี.....	99
22	กระทงขนาดใหญ่.....	111
23	กระทงชาวบ้าน.....	112

ภาพ	หน้า
24 เขาพระสุเมรุ.....	119
25 แผนผังแดนที่ 1	120
26 แผนผังแดนที่ 1 กามภูมิ 11.....	120
27 แผนผังกามภูมิ 11.....	122
28 จักรวาลที่ถูกห่อหุ้มด้วยขอบเขาจักรวาล	123
29 เขาพระสุเมรุ (สมุคไตรภูมิฉบับหลวงสมัยชนบุรี).....	123
30 เขาพระสุเมรุ (สมุคไตรภูมิฉบับหลวงสมัยชนบุรี).....	123
31 ทับหลังสลักรูปมังกร.....	125
32 ทับหลังสลักรูปมังกร.....	125
33 ทับหลังสลักรูปมัลลย์.....	126
34 ทับหลังสลักลายพวงมัลลย์.....	126
35 ลักษณะอุบะขาเดียว	127
36 ลายเสาสลักเฟืองอุบะ.....	127
37 เฟืองแบบพื้นฐานในปัจจุบัน	128
38 เฟืองอุบะ.....	128
39 เครื่องแขวนวิมานพระอินทร์.....	131
40 วิเคราะห์แสดงแนวหลักการใช้เส้นช่วยส่งความรู้สึก	132
41 เครื่องแขวนขนาดใหญ่ (วัดโสมนัสวิหาร)	132
42 เครื่องแขวนขนาดใหญ่ (วัดโสมนัสวิหาร)	133
43 พุ่มทรงโล้น (ทรงบาตร).....	134
44 กระเบื้องสลักรูปชาย-หญิง	135
45 ชั้นหมากประดับดอกไม้คล้ายฉัตร	137
46 พระสถูปประดับฉัตร	137
47 มงกุฎหรือเครื่องยอดสวมศีรษะ	141

ภาพ	หน้า
48 บายศรีของหลวง	143
49 พนมหมากจำลอง	144
50 บายศรี 7 ชั้น (วัดบางขุนเทียนใน)	146
51 บายศรี 7 ชั้น (วัดมัชฌิมาวาส)	146
52 โครงสร้างเขาวรีวารทั้ง 7	148
53 เปรียบเทียบการใช้ตัวลูกบายศรีปากชาม 7 ตัว.....	148
54 ยอดพระสถูป.....	150
55 แนวคิดของเอเดรียนसनอดกราส.....	151
56 ทับหลังเขาพนมรุ้ง	152
57 พระปรารักษ์วัดอรุณฯ.....	154
58 ลักษณะหม้อน้ำทิพย์.....	155
59 เสาเอกหรือเสาหลักในพระสถูป.....	157
60 ทับหลังสลักเล่าเรื่องการกวนเกษียรสมุทร	158
61 แกนกลางของบายศรีชนิดต่าง ๆ	158
62 จักรวาลในมุมมองจริง.....	159
63 โครงสร้างของจักรวาล.....	160
64 กรวยข้าวแบบต่าง ๆ	161
65 พระพุทธรเจ้าเสด็จลงจากดาวดึงส์.....	163
66 รูปการแปลความหมายของบายศรีปากชาม	163
67 รูปการแปลความหมายของบายศรีต้น.....	165
68 นาคนาคใหญ่ 2 ตัว ที่ปราสาทนาคพัน	169
69 ลายรวงข้าว.....	171
70 ลายกลีบรักเร่.....	172

ภาพ	หน้า
71 ลายดอกพุก (คว้าน) และลายดอกพุก (ตุ่ม)	172
72 ลายดอกนิล.....	173
73 ลายดอกประพันซ์.....	173
74 ลายดอกเพชรสยาม.....	174
75 ดอกวงกลมสลัปลี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน	175
76 ดอกวงกลมสลัปลี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน	175
77 ดอกวงกลมสลัปลี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน	176
78 ดอกวงกลมสลัปลี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน	177
79 ดอกวงกลมในลวดลายแกะสลักผักผลไม้.....	177
80 ดอกพุดตาน	177
81 ดอกไม้แกะสลักรูปแบบต่าง ๆ	178
82 ใบเทศชนิดลายบากขึ้น.....	179
83 ใบเทศชนิดลายบากลง.....	180
84 ใบพุดตานหรือใบฝ้ายเทศบากลง	180
85 ใบฝ้ายเทศมีจังหวะบากเหมือนดอกบัว.....	181
86 ดอกบัว.....	181
87 ลายใบไม้ที่พบในปัจจุบัน.....	182